

**Finansuoja
Europos Sąjunga**

„Praeitis kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights“

ATASKAITA

santrauka
apie studijų vizitą Čenstakavoje

projekto

„Praeitis kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“
(The past builds the future – Neighbours of equal rights)

kontekste

Čenstakava, 2023 m. sausio 30 d.

**Finansuoja
Europos Sąjunga**

„Praeitis kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights“

**Finansuoja
Europos Sąjunga**

„Praeitis kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights“

Turinys

PROJEKTO INFORMACIJA.....	4
PAŽINTINIS VIZITAS Į ČENSTAKAVĄ	5
Įvadas.....	5
Ataskaita apie įvykį ir veiklas	6
Atminties vietos Čenstakavoje	6
Čenstakavos žydų muziejus	6
Žydų kapinės „Złota“ gatvėje.....	7
Nauja Sinagoga	7
Čenstakavos filharmonijos pastatas – Wilsono g. 16	7
Čenstakavos žydų atminimo paminklas – Strażacka g. 19.....	8
Geto šešėlyje	8
Senoji bendruomenės būstinė prieš karą - Švč. Mergelės Marijos alėja 10.....	8
Atminimo lentelė – Olsztyńska g. 28	8
Lelovas.....	9
Muziejus POLIN	9
Dirbtuvių susitikimai.....	10
Apibendrinimas	12
Statistika apie dalyvavimą renginyje	13
PRIEDAS 1 - PROJEKTO PARTNERIŲ ČENSTAKAVOJE VIZITO PROGRAMA.....	14
Projekto partnerių kontaktiniai duomenys:	16
INTERNETINIŲ PUSLAPIŲ ADRESAI.....	17

**Finansuoja
Europos Sąjunga**

„Praeitis kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights“

PROJEKTO INFORMACIJA

Projekto „Praeitis kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“ (The past builds the future - neighbours of equal rights) tikslas yra didinti sąmoningumą tarp jaunų Europiečių iš Lenkijos, Latvijos ir Lietuvos apie bendrą istoriją, kultūrą ir kultūrinį paveldą, taip pat gerbti totalitarinių režimų aukų atminimą. Projekto įgyvendinimas leis pagerinti Europos naujausios istorijos įvykių, įskaitant autokratinio ir totalitarinio režimo priešasčių ir pasekmių, atminimą ir padidinti Europos piliečių sąmoningumą apie jų bendrą istoriją, kultūrą, kultūrinį paveldą ir vertybes, taip pat didins jų supratimą apie Europos Sąjungą, jos pradžia, tikslus, įvairovę ir pasiekimus, taip pat bendravimo ir tolerancijos svarbą. Projektas įgyvendinamas bendradarbiaujančių įstaigų:

- Čenstakavos miesto savivaldybė – koordinatorius
- Čenstakavos V Liceum Ogólnokształcące im. A. Mickiewicza;
- Čenstakavos 21 pradinė mokykla;
- Čenstakavos specialiosios mokyklos kompleksas Nr. 28;
- Rezeknės valstybinė lenkų vidurinė mokykla;
- Vilniaus šv. Jono Pauliaus II gimnazija.

Projekto įgyvendinimo laikotarpis: 2022 m. balandžio 1 d. – 2024 m. kovo 31 d.

Numatomos veiklos projekte:

1. Atidarymo konferencija - konferencija, kurioje bus pristatytas Holokaustas kaip reiškinys, apibendrintos žinios apie jį;
2. Projekto apibendrinimo seminaras - seminaras, kuriame bus aptartas projektas ir suorganizuota jaunimo diskusija apie antisemitizmą;
3. Dirbtuvių/pamokų ciklas - istorijos dirbtuvės/pamokos vyks visose projekte dalyvaujančiose mokyklose, kuriose bus naudojami meniniai ir muzikiniai išraiškos būdai, pavyzdžiui, spektakliai;
4. Paroda „Vaikų likimai karo metais“ - paroda bus parengta penkiomis kalbomis: hebrajų, lietuvių, latvių, lenkų ir anglų kalbomis;
5. Pažintinis vizitas į Čenstakavą;
6. Pažintinis vizitas į Rezeknę;
7. Pažintinis vizitas į Vilnių.

**Finansuoja
Europos Sąjunga**

„Praeitis kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights“

PAŽINTINIS VIZITAS Į ČENSTAKAVĄ

Įvadas

Po projekto „Praeitis kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“ atidarymo konferencijos, įvykusios 2022 m. rugsėjo 26 d. Čenstakavoje, projektas aktyviai įgyvendinamas, o partneriai perėjo į kitą etapą, t.y. Pažintinis vizitas į Čenstakavą, kuriame vyko mainai.

Pažintinio vizito programa vyko gruodžio 5–8 dienomis ir buvo suplanuota taip, kad būtų pasiekti projekto paraiškoje keliami tikslai, t.y. identifikuoti autentiškas atminimo vietas edukaciniais tikslais, perduoti žinias projekte dalyvaujantiems mokiniams, sukurti ilgalaikius dalyvių požiūrio į Europos istoriją, jos vertybes ir kultūrą pokyčius. Esminiai aspektai buvo paliesti daugiakultūrinius lenkų-lietuvių-latvių-žydų santykius per bendrus seminarus ir istorijos pamokas diskusijas, paskaitas naudojant meninės raiškos formas, pvz. spektaklius.

Mokiniai iš Valstybinės lenkų vidurinės mokyklos Rėzekėje (Latvija) ir Vilniaus šv. Jono Paulius II gimnazijos (Lietuva) kartu su draugais iš Čenstakavos mokyklų: Pagrindinės mokyklos nr. 21, Specialiųjų mokyklų komplekso nr. 28 ir A. Mickevičiaus V Bendro išsilavinimo Licėjaus per 4 dienas, kupinas įvairių edukacinių užsiėmimų, turėjo galimybę daugiau sužinoti apie Vidurio Europoje gyvenančių tautų istoriją, įskaitant projekte dalyvaujančiose šalyse gyvenančios žydų diasporos istoriją. Be to, šis vizitas buvo galimybė geriau pažinti vieni kitus ir užmegzti ryšius, keistis žiniomis ir patirtimi.

Finansuoja
Europos Sąjunga

„Praeitį kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights“

Ataskaita apie įvykį ir veiklas

Atminties vietos Čenstakavoje¹

Čenstakavos žydai šimtmečius buvo mūsų visuomenės dalis. Iš čia jie atvyko, gyveno, dirbo ir šventė. Susitapatindami su gimtuoju miestu, jie veikė jo labui, svariai prisidėdami prie ekonomikos, švietimo ir kultūros plėtros. Dalyvaudami miestui svarbiuose istoriniuose įvykiuose, jie dažnai reiškė prisirišimą prie savo šaknų pagal lokalinio patriotizmo idėją. Ištikimybė religijai ir tradicijų puoselėjimas nesutrukdė jiems ekumenizmo dvasia sugyventi su kitų religijų kaimynais Čenstakavoje – viename garsiausių pasaulyje marijonų garbinimo centrų. Šiandien Čenstakavos mieste išlikusios tik jų buvusios veiklos pėdsakai. Jie mena didžiausios žydų tautos veiklos laikus, bet ir skaudžiausius XX amžiaus istorijos įvykius. Be muziejų kolekcijų, istorinių daugiabučių, žydų institucijų veiklai įamžintų lentelių, ne tik vietos bendruomenei pasižymėjusių Čenstakavos žydų, žydų kapų ir atminties lentelių, skirtų okupantų genocidinės politikos aukoms atminti. Miestas. Visi šie Čenstakavos žydų likimus fiksuojantys pėdsakai yra nepaprastas žinių apie žydų istoriją ir miesto istoriją šaltinis. Verta leistis į kelionę Čenstakavos judaikos pėdsakais pažinti jų ir mūsų praeitį.

Čenstakavos žydų muziejus

Nuolatinė ekspozicija „Čenstakavos žydai“ per nuotraukas, dokumentus ir plakatus parodo senąją, daugiakultūrę Čenstakavą. Parodoje surinktas fotografijas daugiausia atsiuntė žydų kilmės buvusių Čenstakavos piliečių šeimos. Eksponuose taip pat eksponuojamos originalių XIX amžiaus teisės aktų, apibrėžiančių teisinius principus, kuriais vadovaudamasi žydų bendruomenė veikė mieste per padalijimą kopijos, tarpukario ir nacių okupacijos plakatai bei trimatis buvusios sinagogos modelis, kurią per karą sunaikino vokiečiai.

Prieškario Čenstakavoje gyveno per 30 000 Čenstakavos žydų. Jie subūrė labai stiprią bendruomenę ir tuo pačiu intensyviai dalyvavo miesto gyvenime. Antrojo pasaulinio karo metu naciai juos barbariškai nužudė mirties stovyklose. Jiems skirta paroda Čenstakavos žydai.²

¹ Skyriaus informacija paimta iš interneto svetainės <https://www.czestochowa.pl/zydowskie-slady>, prieiga 2023-01-17.

² <https://zydzi.muzeumczestochowa.pl/> prieiga 2023-01-04.

**Finansuoja
Europos Sąjunga**

„Praeitis kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights“

Žydų kapinės „Złota“ gatvėje

Kapinės „Złota“ gatvėje XIX amžiaus pradžioje įkūrė žydų bendruomenė. Tai ketvirtas pagal dydį tokio tipo nekropolis Lenkijoje, matzevotų ir kapų skaičius siekia 5000. Seniausias išlikęs antkapinis paminklas datuojamas XIX amžiaus pradžia, kai kuriuose antkapiniuose paminkluose išlikę pirminės polichromijos pėdsakai. 1920 m. mirusio Tzadik Pinkus Mendelio Justmano kapą kasmet aplanko chasidai iš viso pasaulio. Antrojo pasaulinio karo metais kapinių teritorijoje buvo įvykdytos egzekucijos Čenstakavos žydams – jų palaikai buvo dedami į masinius kapus. Tuo metu nekropolis buvo smarkiai apgadintas. Daug matzevotų ir paminklų okupacinė valdžia išplėšė ir panaudojo kaip žaliavą statybos darbams. Po karo rajono žydų komitetas atstatė nugriautą sieną, buvo pastatyti vokiečių nužudytų žmonių antkapiai. 1986 metais kapinės buvo įrašytos į paminklų registrą.

Nauja Sinagoga

Idėja pastatyti Naująją sinagogą gimė 1890-aisiais žydų bendruomenei, siekiančiai asimiliuotis su lenkų kultūra ir visuomene. Spados ir Aleksandrowska gatvių (dabartinė Wilsono gatvė) kampe pradėta statyti 1899 m.

Pastatas buvo pastatytas stačiakampio plano, neoklasikinio stiliaus. Sinagogos priekambaris buvo uždengtas kupolu. Fasadą puošė keturių kolonų portikas, vainikuotas trikampių timpanu su hebrajišku užrašu „Atverk vartus, tegul įeina teisinga tauta, kuri išlaiko tikėjimą! Virš užrašo dedamos Dekalogo ir Dovydo žvaigždės lentelės.

Sinagogoje buvo įkurta kantorių prelatų mokykla, kurios absolventai išgarsėjo daugelyje Europos šalių ir JAV, taip pat Judaikos institutas, kurio tikslas buvo ugdyti jaunimą.

1939 m. rugsėjį vokiečiai iš Naujosios sinagogos išgrobė vertybes, o tų pačių metų gruodžio 25 dieną pastatą padegė. Apdegusios sienos išliko iki šeštojo dešimtmečio vidurio, kai šioje vietoje pradėta statyti savivaldybės filharmonija.

Čenstakavos filharmonijos pastatas – Wilsono g. 16

Pastatas visuomenės aukų dėka iškilo septintajame dešimtmetyje ant vokiečių sudegintos sinagogos pamatų. Ant pastato sienos yra atminimo lenta, skirta Bronislavui Hubermanui – žydų kilmės Čenstakavos piliečiui – pasaulinio garso smuikininkui ir iškiliam humanistui.

Finansuoja
Europos Sąjunga

„Praeitis kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights“

Čenstakavos žydų atminimo paminklas – Strażacka g. 19

Paminklo plokštėje paminėta 40 000 Čenstakavos žydų, nužudytų Treblinkos stovykloje. Jis įsikūręs Vartos krovinių stotelės patalpose, iš kurios 1942 m. rugsėjo 22 d. vokiečiai pradėjo deportuoti žydus iš geto. 2006 m. Pasaulinės Čenstakavos žydų ir jų palikuonių asociacijos narių suvažiavimo metu buvo nuspręsta šiuos istorinius faktus įamžinti paminklu, kuris buvo atidengtas 2009 m. spalio 20 d. Paminklo iniciatorius ir įkūrėjas – Zygmuntas Rolatas, Pasaulinės Čenstakavos žydų ir jų palikuonių asociacijos prezidentas.

Šalia paminklo, suprojektuoto skulptoriaus Samuelio Willenbergo, yra stiklo plokštė su įsakymu nugabenti 6 Čenstakavos žydų transportus į Treblinkos naikinimo stovyklą.

Geto šešėlyje

Dėl antisemitinės nacių politikos Čenstakavos žydų bendruomenė buvo atskirta nuo likusios miesto dalies. 1941 m. balandžio 9 d. vokiečių mero Richardo Wendlerio, Heinricho Himmlerio svainio, sprendimu buvo įkurtas „žydų gyvenamasis rajonas“.

Čenstakavos getas buvo ketvirtas pagal dydį Lenkijoje po Varšuvos, Krokuvos ir Lodžės. Tačiau ji nebuvo užtvirta. Išvažiuojamosiose geto gatvėse buvo žydų policijos nuovados.

Likvidavus getą ir ištrėmus 40 tūkst. žydų į Treblinkos naikinimo stovyklą, vokiečiai išgyvenusiems įrengė priverstinio darbo stovyklą, vadinamąjį nedidelį getą, kuriame buvo įkalinta daugiau nei 5 tūkst. Jau 1943 m. birželio 25 d. vokiečiai stovyklą pradėjo likviduoti, o darbingi žmonės buvo apgyvendinti Pelcery gamykloje ir Rakavo plieno gamykloje, kur buvo įkurtos koncerno Hasag šaudmenų gamyklos. Likę žmonės, daugiausia pagyvenę žmonės, moterys ir vaikai, buvo sušaudyti žydų kapinėse.

Sena bendruomenės būstinė prieš karą - Švč. Mergelės Marijos alėja 10

Būstinės patalpose buvo 6 kambariai ir virtuvė, kurioje buvo kabinetas, valdybos sekretoriaus kabinetas, posėdžių kambariai, metrikacijos skyrius ir pirmininko kabinetas.

Atminimo lentelė – Olsztyńska g. 28

Lentelėje įamžintos „Kruviną pirmadienį“ aukos – lenkai ir žydai, kuriuos 1939 metų rugsėjo 4 dieną mieste sušaudė Vermachto kariai.

Vietas, susijusias su žydų likimu Čenstakavoje, projekto dalyviams pristatė Čenstakavos mokyklų: pradinės, jaunesniosios ir vidurinės mokyklos istorijos mokytojas p. Grzegorz Basiński - daugybės publikacijų, radijo ir interneto laidų apie Čenstakavos istoriją autorius.

**Finansuoja
Europos Sąjunga**

„Praeitis kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights“

Lelovas

Ne tik pati Čenstakava, bet ir jos apylinkės tiesiogiai susijusios su žydų likimu. Lelovas yra 43 km į pietryčius nuo Čenstakavos, kur viduramžiais tuometinio Lelovo ir jo apylinkėse atsirado žydai. XIV amžiuje Lelovui gavus miesto teises, suaktyvėjo prekybos mainai ir atsirado žydų pirklių. Laikui bėgant Lelove apsigyvenusių žydų skaičius augo. XVIII amžiaus pabaigoje jie sudarė apie 20% vietos gyventojų ir buvo neatsiejama miesto bendruomenės dalis. Didelis žydų procentas išliko iki 1930 m.

Prasidėjus Antrajam pasauliniam karui, vokiečiai į Lelovą įžengė 1939 m. rugsėjo 3 d. Pirmosiomis karo dienomis nukentėjo dauguma miestelio gyventojų, nepaisant religijos. 1942 metų rugsėjį vokiečiai žydus deportavo. Dauguma jų buvo nužudyti Treblinkos lageryje.

Šiandien Lelove žydų bendruomenės neliko, tačiau dėl 1746–1814 m. gyvenusio Tzaddiko Dawido Bidermano kapo miestas tebėra piligrimystės vieta žydams chasidams iš viso pasaulio. Jis buvo pirmasis chasidų Lelov dinastijos tzadikas, vienas garsiausių to meto tzadikų Lenkijoje, jo mintis iki šiol cituoja chasidai visame pasaulyje. Jo kapas yra kasmetinių žydų piligriminių kelionių vieta.

Apsilankymas Lelove prie Tzadik Biderman kapo projekto dalyviams priartino prie Lenkijos žydų istorijos. Lelovo kultūros centre jaunuoliai su dideliu susidomėjimu klausėsi pasakotojo, kuris pasakojo apie žydų šventes.

Grįždami iš Lelovo į Čenstakavą, grupė sustojo Zygmunt Krasiński dvare Zloty Potok mieste ir Kazimiero Didžiojo pilyje Olštynė, kur turėjo galimybę susipažinti su Čenstakavos apylinkių istorija.

Lelovas ir Čenstakavos apylinkių istoriją projekto dalyviams pristatė Čenstakavos technikos mokyklos komplekso istorijos mokytojas p. Marek Fiszer.

Muziejus POLIN

Atliepiant projekto temą buvo nuspręsta aplankyti Lenkijos žydų istorijos muziejų POLIN Varšuvoje būtina pamatyti.

Muziejuje eksponuojamos parodos, skirtos tūkstantmečiui istorijos ir sugrąžinamos jų turtingos kultūros ir paveldo atminimas. Muziejaus vieta simbolinė – jis įsikūręs prieškariniame rajone, kuriame daugiausia gyveno žydai, o per karą vokiečiai tą vietą pavertė getu.

Objektas naujose patalpose pradėjo veikti 2013 m. balandį, o nuolatinė ekspozicija atidaryta 2014 m. spalį. Muziejaus idėja gimė Žydų istorijos instituto asociacijoje. Idėjos pradžia siekia 1995 m. Inicatyva sulaukė palaikymo tiek Lenkijoje, tiek užsienyje. POLIN muziejus yra institucija, kurią kartu sukūrė ir valdo vyriausybė, vietos valdžia (Sostinė Varšuva) ir nevyriausybinė organizacija (Žydų istorijos instituto asociacija), kuri yra viešojo ir privataus sektoriaus partnerystės dalis (pirmoji tokio tipo įstaiga m. Lenkijoje).

**Finansuoja
Europos Sąjunga**

„Praeitis kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights“

Muziejus jungia dvi funkcijas: tradicinio muziejaus, kuriame pristatoma nuolatinė ekspozicija, taip pat pateikia temines laikinąsias ekspozicijas ir yra kultūros ir švietimo centras. Muziejus vykdo plačią edukacinę programą, skirtą įvairioms tikslinėms grupėms: šeimoms su vaikais, mokykloms ir darželiams, studentams ir suaugusiems, įskaitant senjorus, taip pat žmonėms su negalia. Vykdomi edukaciniai seminarai, ekskursijos po parodas ir pasivaikščiojimai po miestą. Skirtingai nei Yad Vashem Jeruzalėje ar Jungtinių Valstijų Holokausto memorialiniame muziejuje Vašingtone, POLIN nesikoncentruoja tik į Antrąjį pasaulinį karą ir Holokaustą. Pristatomas žydų indėlis į Lenkijos kultūros, mokslo ir ekonomikos raidą, pirmųjų žydų pirklių atvykimo į Lenkiją apie 960 m. istorija ir žydų įsikūrimo buvusios Pirmosios apylinkės pradžia. Nuolatinė ekspozicija parodo Lenkijos istorijos sąsajas su žydų tautos istorija. Objekto tikslas – parodyti lankytojams, kaip žydai gyveno ir ką veikė Lenkijoje.

POLIN muziejus „taip pat yra susitikimų ir dialogo vieta visiems, norintiems geriau pažinti praeitį ir šiuolaikinę žydų kultūrą, norintiems daryti išvadas ateičiai iš istorijos, norintiems susidurti su stereotipais ir modernumu, grėsmių, tokių kaip ksenofobija ir nacionalistiniai nusistatymai. Tarnaudamas atvirumo, tolerancijos ir tiesos idėjoms, POLIN muziejus prisideda prie lenkų ir žydų tarpusavio supratimo ir pagarbos.³

Apsilankymas POLIN muziejuje buvo galimybė projekte dalyvaujantiems jaunuoliams daugiau sužinoti apie žydų istoriją patrauklia forma.

Kūrybinių dirbtuvių susitikimai

Pažintinio vizito metu, gruodžio mėnesį buvo surengtas seminarų ciklas, kuriame dalyvavo 30 mokinių ir jų mokytojų iš Vilniaus ir Rėzeknės bei mokiniai iš Čenstakavos mokyklų partnerių. Buvo organizuojamos kūrybinės dirbtuvės ir istorijos pamokos, naudojant įvairias meninės raiškos formas, orientuotas į daugiakultūrinius santykius: lenkų-lietuvių-latvių-žydų.

Vizito metu projekte dalyvaujančios Čenstakavos mokyklos surengė svečiams iš Lietuvos ir Latvijoje šias įvykius:

- Gruodžio 5 d.: Žydų kultūros seminarai, kuriuos organizavo Specialiųjų mokyklų kompleksas nr. 28 Čenstakavoje (vieta: Specialiųjų mokyklų kompleksas nr. 28, šv. Barbaros g. 9/11).

Specialiųjų mokyklų komplekse nr. 28 vyko seminarai, kuriuose dalyvavo 50 žmonių. Istorinį seminarą vedė Čenstakavos žydų muziejaus darbuotojas Witoldas Paszkovskis. Susitikimo metu jaunuoliai susipažino su žydų šventėmis ir tradicine žydų virtuve. Dalyviai turėjo galimybę pasigaminti ir paragauti žydiškų užkandžių: mace, humuso, chala ir kt. mūsų krašte populiarių ne tik žydų virtuvėje, morkų pyragas ir tipiški Hamantaschen sausainiai.

- Gruodžio 6 d.: A. Mickevičiaus licėjaus mokinių muzikos ir šokio pasirodymas. (vieta: Čenstakavos savivaldybės kultūros namai, Łukasińskiego g. 50/68).

³ <https://www.polin.pl/pl/o-muzeum>, prieiga 2023-01-04

**Finansuoja
Europos Sąjunga**

„Praeitis kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights“

Gruodžio 6 d. Čenstakavos savivaldybės kultūros namų scenoje, Łukasińskiego gatvėje, buvo pristatytas licėjaus mokinių ir mokytojų projekto metu parengtas meninis pasirodymas. Spektaklyje susijungė įvairios meninės raiškos formos: deklamavimas, šokis, muzika, dainavimas. Spektaklis – tai išraiška, kuri prisimena praeitį ir nori geresnės ateities, kur nėra sutikimo blogiui, vyrauja meilė ir tolerancija. Renginyje dalyvavo apie 300 žmonių. Gruodžio 7 dieną buvo pristatytas filmas, sukurtas projekto metu, Čenstakavos Pagrindinės mokyklos nr. 21 (vieta: Kino studijia OKF Iluzija, Švč. Mergelės Marijos alėja 64).

2022 m. gruodžio 7 d., projekto pažintinio vizito ir seminarų metu, Čenstakavos Stanisława Konarskio 21-oje pradinėje mokykloje buvo parodytas filmas „**Daugiakultūrė Čenstakava**“. OKF Iluzja kino salėje dalyvavo Rezeknės valstybinės lenkų gimnazijos bei Vilniaus šv. Jono Pauliaus II gimnazijos mokytojai ir mokiniai, Čenstakavos mokyklų mokytojai ir mokiniai bei kviestiniai svečiai, iš viso apie 100 žmonių.

Lietuvos ir Latvijos partnerių keturių dienų viešnagės programoje, be kita ko, buvo: integracinės veiklos, kurių tikslas sustiprinti jaunuolių ir mokytojų ryšius.

**Finansuoja
Europos Sąjunga**

„Praeitis kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights“

Apibendrinimas

Pažintinio vizito metu, gruodžio mėnesį projekto rezultatai buvo pasiekti keičiantis informacija, žiniomis ir nuomonėmis apie žydų istoriją ir kultūrą, ypač akcentuojant tragiškus Antrojo pasaulinio karo ir Holokausto įvykius.

Europos Sąjunga pripažįsta, kad holokaustas yra pagrindinis, lemiamas įvykis Europos istorijoje ir pavelde. Pamatinės vertybės, ant kurių buvo sukurta Europos Sąjunga ir kurios esminiais aspektais yra bendros visoms valstybėms narėms, tiesiogiai siejasi su žydų bendruomenių patirtimi prieš Antrąjį pasaulinį karą, jo metu ir po jo. Žmogaus teisių universalumo ir neatimamumo samprata tampa dar aiškesnė, kai atsigręžiame į Holokausto patirtį ir suvokiame, kad reikia kalbėti ir būti budriems apie žmogaus teises. Šis aspektas yra labai svarbus formaliajame ir neformaliajame jaunuolių, kaip ateities kartų, atsakingų už pasaulio likimą, švietime.

Pažintinis vizitas ir dalyvavimas seminaruose leido įvairių šalių mokytojams ir mokiniams pagilinti bendrąsias kultūrinės žinias – supažindindami su istorijos, literatūros, kultūros sąvokų pasauliu (daugiakultūriniu aspektu), įkvėpė savarankiškai ieškoti žinių šaltinių ir leido pažinti pasaulį bei jo įvairovę.

**Finansuoja
Europos Sąjunga**

„Praeitis kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights“

Statistika apie dalyvavimą renginyje

Pažintiniame vizite dalyvavo 69 žmonės:

- 15 dalyvių iš Lietuvos;
- 15 dalyvių iš Latvijos;
- 39 dalyvių iš Lenkijos.

Atsižvelgiant į informaciją apie visus kelionės dalyvius, galima apibrėžti šiuos duomenis:

1. Lytis:

- 48 - moterys;
- 21 - vyrai;
- 0 - kita.

2. Amžiaus grupė:

- 6 – 12 metų: 5 asmenys;
- 13 – 15 metų: 6 asmenys;
- 16 – 20 metų: 47 asmenų,
- 21 – 40 metų: 0 asmenų,
- Daugiau nei 40 metų: 11 asmenų.

3. Su vizitu susijusioje veikloje dalyvavo 6 asmenys su negalia.

**Finansuoja
Europos Sąjunga**

„Praeitis kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights“

PRIEDAS 1 - PROJEKTO PARTNERIŲ ČENSTAKAVOJE VIZITO PROGRAMA

**Projektas „Praeitis kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“
PAŽINTINIS VIZITAS IR KŪRYBINĖS DIRBTUVĖS
Vizito Vilniaus ir Rezeknės partnerių Čenstakavoje programa
2022 m. gruodžio 5–8 d.**

pirmadienis, 2022 m. gruodžio 5 d.

13:00	Apgyvendinimas viešbutyje, pietūs	
15:00	Kulinarijos dirbtuvės – pažintis su žydu ir regionine virtuve	<i>pervežimas autobusu</i>
	Specialiųjų mokyklų komanda 28, šv. Barboros g. 9/11, Čenstakava	
17:30	Integracijos židinytis – maršalo J. Piłsudskio gimimo metinės	<i>pervežimas autobusu</i>
	Jura Park Biskupice	
20:30	Gržimas į viešbutį	<i>pervežimas autobusu</i>

antradienis, 2022 m. gruodžio 6 d.

08:00	Pusryčiai viešbutyje	
10:00	Mokinių šokio ir muzikos pasirodymas - V LO im. A. Mickevičiaus	<i>pervežimas autobusu</i>
	Čenstakavos savivaldybės kultūros namai, Łukasińskiego g. 50/68	
12:00- 13:00	Dalyvavimas projekto „Tiltas į ateitį“ apibendrinimo susitikime	<i>pervežimas autobusu</i>
	I LO im. Juliusza Słowackiego, Aleja Tadeusza Kościuszki 8, Čenstakava	
13:30	Pietūs viešbutyje	<i>pervežimas autobusu</i>
14:00 - 18:00	Ekskursija: aplankome Lelów, Złoty Potok, Koniecpol pilį	<i>pervežimas autobusu</i>
18:00	Vakarienė viešbutyje	<i>pervežimas autobusu</i>

trečiadienis, 2022 m. gruodžio 7 d.

08:00	Pusryčiai viešbutyje	<i>pervežimas autobusu</i>
09:00 - 11:00	Memorialinių vietų lankymas Čenstakavoje: muziejus, senasis turgus	<i>pervežimas autobusu</i>
11:00 - 13:30	Laisvas laikas	

Finansuoja Europos Sąjunga

„Praeitis kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights“

13:30	Obiad	<i>pervežimas autobusu</i>
15:00	Filmo pristatymas - SP21 Kino studija OKF Iliuzija, Švč. Mergelės Marijos alėja 64	<i>pervežimas autobusu</i>
18:00	Vakarienė viešbutyje	<i>pervežimas autobusu</i>
ketvirtadienis, 2022 m. gruodžio 8 d.		
08:00	Pusryčiai viešbutyje Išsiregistravimas iš viešbučio, išvažiavimas su lagaminais 9:30	
9:30 - 15:00	Išvažiavimas į Varšuvą – Polino muziejaus lankymas	<i>pervežimas autobusu</i>
15:00/16:00	Grįžimas į Vilnių ir Rėzeknę – pietūs grįžtant	

Finansuoja Europos Sąjunga

„Praeitis kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights“

Projekto partnerių kontaktiniai duomenys:

Čenstakavos miestas
Śląska g. 11/13
42-224 Čenstakava
Tel. 34 3707 637/638
e-paštas: fer@czestochowa.um.gov.pl

Kng. Stanisłavo Konarskio pagrindinė mokykla nr. 21 Čenstakavoje
Mokyklos direktorius – mgr Renata Krystek
Sabinowska g. 7/9
42-202 Čenstakava, PL
tel/fax: 34 365 85 97
e-paštas: sp21@edukacja.czestochowa.pl

Specialiųjų mokyklų kompleksas nr. 28 Čenstakavoje
Mokyklos direktorius – mgr Agnieszka Cupiał
śv. Barbaros g. 9/11,
42-226 Čenstakava, PL
tel. 34 324-46-52
e-paštas: zss28@edukacja.czestochowa.pl

A. Mickevičiaus V bendro išsilavinimo licėjus
Mokyklos direktorius – mgr Małgorzata Witek
Krakowska g. 29
42-217 Čenstakava, PL
tel.: 343242314
e-paštas: vlo@vmickiewicz.pl

Rezeknės valstybinė lenkų gimnazija
Mokyklos direktorius – Olga Burova
Lubanas iela 49
4600 Rezekne, LV
tel.: +371 64636680
e-paštas: poluvsk@rezekne.lv

Vilniaus šv. Jono Pauliaus II gimnazija
Direktorius – Adam Blaškevič
V. Druskio g. 11
04306 Vilnius, LT
tel.: (8 5) 244 4504
e-paštas: adam.blaskevic@vilnius.lt

**Finansuoja
Europos Sąjunga**

„Praeitis kuria ateitį – lygių teisių kaimynai“
„The past builds the Future – Neighbours of equal rights“

INTERNETINIŲ PUSLAPIŲ ADRESAI

Visi dokumentai - įstatus, nuostatas, programas galima rasti Mokyklų interneto svetainėse:

A. Mickevičiaus V Bendro išsilavinimo Licėjus Čenstakavoje - <https://vmickiewicz.pl/>

King. Stanisłavo Konarskio pagrindinė mokykla nr. 21 Čenstakavoje - <http://sp21czest.szkolnastrona.pl/>

Specialiųjų mokyklų kompleksas nr. 28 Čenstakavoje - <http://zssnr28.info/>

Rezeknės valstybinė lenkų gimnazija - <http://www.rezpvsk.lv/>

Vilniaus šv. Jono Pauliaus II gimnazija - <https://www.jp2.lt/aktualnosci>